

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 20. MAJA ROKU 1800. we WTOREK.

z Wiednia dnia 10. Maja.

Gazeta dzisiejsza Dworska donosi co następuje: „Generał artylleryi baron Kray doniósł pod dniem 2. z Engen, iż przyszła do niego wiadomość na dniu 1. że nieprzyjaciel pomiędzy Horn i Bisdingen z znaczną siłą Ren przeszedł i wojska F. M. L. książęcia Jozefa Lotaryńskiego tamże stojące, aż za rzekę Ah, odpart.

Dla odjęcia wszelkiej ztąd troskliwości tak dla pozycyi całej armij Cesarzkiej, jak mianowicie dla prawego skrzydła korpusu w Voralbergu stojącego, G. Kray przeprowadził marszem nieprzerwanym całą armią z powyższej pozycyi, do nowej pozycyi w Engen gdzie na dniu 2. po południu stanęła obozem, nim korpus F. M. L. Nauendorff w Welsch-Engen, tudzież w prawą naprzeciw wkraczające kolumnie nieprzyjacielskiej od mostu na jeziorze i Neustad postawił się, wzmocniony brygadami Arcy-Książęcia Ferdynanda i Generała Giulay.

Tegoż samego dnia, w którym rapport ten był wyśłanym, przyszła dalsza wiadomość do G. Kray, iż 4. mocne nieprzyjacielskie dywizye na prawym brzegu Renu stoja pomiędzy Ah, Hohentwill i Szaffuzą, co przywiodło Generała Kray, iż nazajutrz wzmocnił jeszcze F. M. L. Nauendorff całą dywizyą, i zlecił mu rozpoznać właściwą pozycyą i siłę nieprzyjaciela, o czym dalszych raportow oczekiwać potrzeba.

Podług raportow G. Melas pod dniem 25. Kwietnia, w całym korpusie oblegającym Ge-

nuę, Sawonę, i Gavi, od ostatnich wypadkow nic ważnego nie zaszło, była tylko wiadomość, iż nieprzyjaciel cierpiął niedostatek żywności. F. M. L. Elsnitz nie był także daley od nieprzyjaciela w St. Giacomo napastowanym.

z Londynu dnia 29. Kwietnia.

Dnia 26 całe miasto było tu w niespokojności i zamieszaniu z powodu poprzybiianych pism, zagrażających Rzeźnikom dla zbytnei drogłości mięsa. Lękano się gwałtow, gdyż funt dobrego mięsa płacony był po 18 i 20 pencow, a inne żywności także do nadzwyczajney ceny zostały posunięte. Kompanie ochotnicze mieszczan odprawiały po różnych okolicach przez cały dzień liczne patrole, a stráže wojskowe miały rozkaz być wgotowości na pierwsze dane hasło. Wszystkie te poruszenia dały powód do roznoszonych wieści, iż w rzeczy samey rozruchy wybuchnęły. Wszystko jednak w spokojności zostało. Magistrat zebrał się zaraz na sefiią, w celu zaradzania zbytnei drogłości, która pochodzi z nadzwyczaj mokrego lata.

Taxa poprawiona na dochody, którą wielu członkow Izby niższej uważało iako tym czasową i z pewney okoliczności wynikłą, sprawiła nadzwyczajną troskliwość, gdy się zdawano obawiać, iżby takowy podatek nie chciał być na wieczne czasy. Nie bez zadziwienia widziano, iż w czasie rozwagi nad tym Billem wielu członkow przyzwyczajonych wotować za stronę ministerialną, przeszło na stronę opozycyjną.

Na dniu 24. flotta kanałowa wyszła z *Torbay* pod dowództwem P. *Gardner*, nie czekając na przybycie Admirała *St Vincent* który miał mieć nad nią komendę. Okoliczność ta dorozumiewać się każe, że Rząd nasz musiał się dowiedzieć o przyszłym flotty *Breiteńskiej* przeznaczeniu. P. *Gardner* ma w tym momencie z sobą 33 okrętów liniowych, z których jest 9 o trzech mostach; Admiralicja posłała w Sobotę rozkazy do *Torbay*, aby 4 jeszcze liniowe okręty przyłączyły się do floty, a Hrabia *St Vincent* wyjechał przed wczorą z *Portsmouth* na okręcie *Namur* dla udania się tamże. Kapitan *Trowbridge* jest odwołany z szkodliwego morza, dla służenia pod jego rozkazami. Mniemaniem jest, że Lord *Nelson* będzie także odbywał służbę na flocie kanałowej. Z flotą kanałową wypłynęło także 15 statków wojennych do *Londonu* z wojskiem przeznaczonym do *Portugalii*, *Gibraltaru* i *Minorki*.

P A R L A M E N T.

Na dniu wczorajszym P. *Jones* zapytał się czyli korpus *Kondeusza* wzięte jest na żołd *Angielski*. *Pitt* odpowiedział. Iż nie może teraz na to więcej odpowiedzieć, iak tylko iż wkrótce złoży w tej okoliczności pismo urzędowe.

P. *Grey* w obszernej mowie swojej dowodził wielkość szkodliwego wpływu, iaki mieć może odmiana konstitucyi przez wprowadzenie tylu nowych reprezentantów *Irlandzkich* do Parlamentu, w celu wzmocnienia potęgi Korony, i wniosł aby Kommissya wyznaczona była, któreby polecono czuwanie nad bezpieczeństwem i niepodległością Parlamentu.

„Muszę ja tu rzekł, odnowić tak często wprowadzane trudne zapytanie względem reformy parlamentu. Od czasu Rewolucyi *Francuskiej* zarzucano przyjaciółom prawdziwej wolności, iakoby chcieli przez nowe dzikie teorye, obalić zasady dawnego dobrego systemu i porządku. Co do mojej osoby nigdy i ja imienia wolności do osiągnięcia złych zamiarów nie znieważałem. Lecz utrzymuję, iż niektóre praktyczne poprawy u nas są potrzebne, albo raczej iż nasza konstitucya do pierwiastkowej swojej czystości nazad przyprowadzoną być powinna. Nasza reprezentacya wymaga reformy. Zarzucać mi będą iż takowa reforma jest złym dla kraju, gdyż doświadczenie uczy, iż jest z niebezpieczeństwem powiązana, i dawną Monarchią obalona. Lecz my wiemy, iak powinniśmy się chronić od zaślepienia dzikich i mamiących

spekulacyow poprawy. Zasadą naszej konstitucyi jest, mieć zupełną i przyzwoitą reprezentacyą ludu w parlamencie. W duchu naszej konstitucyi znajduje się to, iż dawne podpadłe miały nie mogą wysyłać rowney liczby reprezentantow do parlamentu, z miały mi które z czasem stały się kwitnącemi przez swoy handel i rękodzieła. Zawsze jednak każą nam się trzymać mądrości dawnych przodków naszych, ich archiwa i opinie należy tylko dotykać z niejakim świętym uszanowaniem. Szanuję ja starożytność, lecz przez wzgląd na ten szacunek ku zmarłym, nie mogę zapomnieć obowiązku iaki winieniem dla żyjących. Chociaż w czasie rewolucyi 1688. wiele dla naszej wolności zrobiono, można jednak więcej jeszcze uczynić dla poprawy naszego systemu. Nadto wielka władza i moc, którą sobie od tego czasu Korona przywłaszczyła, zmieniła prawie całego ducha konstitucyi naszej. Parlament nie jest tym czym był niegdyś. Widzieliśmy bowiem i przeżyliśmy te hańbę, iż pod ten sam czas kiedy lud żądał pokoju, Parlament odrzucił propozycye pokoju i negocyacye. Ah! iak smutną dla nas jest rzecz, iż my Lud *Angielski*, mniej wolności i niepodległości używamy, iak niektóre somniedzkie nam Rządy. Lecz powie tu kto: Konstitucya *Brytanska* wytrzymała nawałtowniejsze burze, nazywalenowsze użycowania zasad *Francuzkich*. Na złe użycie wolności, nie może nigdy zniszczyć iey istoty. Wszakże Ministrowie nasi przez takowe nadużycie wstąpili w ślady Filozofow *Francuzkich*. Gdyż iak ci, pod pozorem zabobonu, obalili Religiję, tak nasi Ministrowie powstali na prawa rowności ludzi, dla tego, iż z ich obrony wiele nieprzyzwoitości wypłynęło. Wprowadzenie tylu nowych członkow *Irlandzkich* będzie szkodliwym dla naszej konstitucyi skutkiem. Już teraz liczba 558. członkow jest za wielka, a sama przestrożka sili powinna mieć swoje obręby, aby w niej głos ludzki mógł być dostatecznie słyszany.

Każda konstitucya gruntuje się na wyborze mieszkańców. Celem reprezentacyi jest, aby przez wybor pewnych osob, zdanie i wolę całego Ludu poznać. W samym pojęciu słowa tego *Reprezentacya*, znajdujemy przekonanie, iż Narod powinien być reprezentowanym. Reprezentacya wystawia więc nam w myśli najprzód mieszkańców, i bez tych miejsca mieć nie może. Z tego jednego punktu uważana reprezentacya *Angielska*, kazdego o błędach swoich przekona. P. *Pitt* w roku 1782. sam podał projekt reformy parlamentu, przez wzgląd

na wzrastający wpływ korony. Rozmaite urzędy które korona w *Indyach* i innych naszych osadach miała do rozdania, dały iey wielką przewagę, i obaliły rozmaite części naszej konstytucyi. Widziemy to dobrze z niezmiernego wzrostu długu narodowego, z nadzwyczajnego pomnożenia wydatków krajowych, z kosztownego i dotąd niesłychanego etatu morskiego i wojennego, z ścieśnienia praw Ludu, i z postępowania Parlamentu.

Lord *Hawkesbury*: Nie slyszalem jeszcze nigdy tak z zimną krwią czynionego i bezstronnego wniosku, nie mogę jednak zgodzić się na rozmaite uwagi w nim umieszczone. Ja utrzymuję iż wpływ Ludu we wszystkich okolicznościach narodowych od czasu rewolucyi aż dotąd w progressywnym porządku ludności wzrastał. Jest rzeczą prawdziwą iż tak w Religij iak w polityce wsliznęły się rozmaite bezprawia, lecz w rewolucyi *Francuskiej* istota nawet rzeczy ucierpiała. Dobry rząd i konstytucyą stanowi: wewnętrzne bezpieczeństwo, wolność obywatelska, opór przeciw napaści nieprzyjaciół, i wzrastające bogactwa kraju. Nasza konstytucya utrzymała wszystkie te korzyści, a reforma mogłaby nas ich pozbawić.

Nakoniec wniosek P. *Grey* został 176. kreśkami przeciw 34. odrzucony.

Wczoray z rozmaitych prowincyi Królestwa podane były petycye przeciw jednemu artykułowi Unij, pozwalającemu wywozu do *Irlandyi* surowey wełny. Z *West Riding* petycya podpisana była od 25. tysięcy, a z *Hudersfield* od 17. tysięcy osob. U szrankow stanął imieniem robotników jeden mowca który dowodził, iż handel wełniany zajmował kapitału 20. millionow i 150. tysięcy robotników, a przyłączając maszyny do wełny 300.000. ludzi zatrudnia. Jeżeli wywóz dozwolonym zostanie, na ów czas pociągnie za sobą wielką emigracyą.

Pod *Soutampton* oboz będzie założony od 20. do 30. tysięcy ludzi mianowicie kawalerji.

Generał *Abercrombie* przywołany jest z *Szkocyi* do Londynu. Słychać iż obecnje komendę nad wojskami w *Portugalji*.

Pogłotka jakoby jedno Mocarstwo wojnę nam wypowiedziało, nie ma żadney pewności.

Po skutecznionej Unij, Xiążę *de Kent* będzie gubernatorem w *Irlandyi*. Proceś *Napper Tandege* w przyszłym miesiącu rozpocznie się w *Dublinie*.

Trzey synowie Xiążęcia *Orleans* poiechali ztąd do *Porsmouth*, zkąd wsiędą na okręty do *Lizbony* dla przyięcia tamże matki swojej i sprowadzenia iey do *Anglij*.

z Paryża dnia 3. Maja.

Dzisieyszy *Monitor* donosi, iż G. *Moreau* na dniu wczorayszym miał główną kwaterę swoją w *St. Blaise* (w czarnym lesie) przełamawszy pozycyę nieprzyjaciela, i zaiawszy mu 2. armaty i 300 jeńców. Główna kwatera armii odwodowej jest w *Genewie*, dokąd także dwie dywizye przybyły.

Wczorajszy *Monitor* zawiera w sobie następujące urzędowe wiadomości:

„Generał L. *Suchet* donosi pod dniem 1. *floréal* (21. Kwietnia) z głównej kwatery swojej w *Melagno*, iż on na dniu 29. *Germinal* (19. Kwietnia) w celu otworzenia sobie drogi do powszechnego ataku, atakował pierwszą pozycyą, którą nieprzyjaciół zajmował. G. *Clauzel* zdobył tę pozycyą, i zabrał 300 jeńców pomiędzy któremi 13. officerow znajduje się G. *Suchet* przez cały dzień 20. Kwietnia potykał się z nieprzyjacielem, nie straciwszy nic z miejsc zajętych, ani zyskawszy ich więcej, chociaż często obie strony na bagnety z sobą się ścierały, i potyczka bardzo żywa przez cały dzień trwała. G. *Compens* został rannym.“

„Generał *Majena* połączył w masie wszystkie wojska swoje i stanowiący atak odłożył do dnia 22. lub 23. Kwietnia.“

„Od strony *Genui* nic nowego nie zaszło.“

„Generał *St. Suzanne* przeszedłszy *Ren* na d. 25. Kwiet: rozproszył wszystkie wojska, które przed sobą znalazł i które przeyscia *Kintzingen* broniły. Nieprzyjacielowi wiele ludzi ubito, i jeńców zabrano.“

„Generał *St. Cyr* przeszedłszy *Ren* pod nowym *Brisach* na d. 26. Kwietnia, wkroczył do *Freyburga*.“

„Cała armia *Reńska* jest w pełnym marszu do uderzenia na nieprzyjaciela.“

Kuryer, który wczoray przywiozł depesze od G. *Suchet*, był zaraz odesłanym na wieś, gdzie się *Bonaparte* znajdował.

Dziennik *Paryżki* donosi następujące wiadomości:

z *Nicei* dnia 25. Kwietnia. „Kupiec *Marsylski* *Second* wyiechawszy z *Genui* pod d. 17. za przybyciem swoim do *Nicei*, przywiozł wiadomość, iż 8000 jeńców *Austryackich* znajduje się w *Genui*, którzy częścią na prawej stronie od *Genui*, częścią na wzgórkach *Sawony* zajętemi byli. Generał *en chef* znajdował się od strony *St. Jacques*, które to stanowisko w ręku jest naszych. Nieprzyjaciół zajmują *Finale* i *Sawonę*, a G. *Suchet* stoi pomiędzy dwoma temi miastami, tak dalece, iż nieprzyjaciół tym samym został odciętym.“

Genova na dwa miesiące w żywność jest opatrzoną, a *Genueńczykowie* ubiegają się gorliwie z *Francuzami* o zaszczyt bronięcia wspólnej sprawy. Wszyscy są uzbrojeni, i z dumą nieiaką powtarzają, iż w roku 1774. fami potrafili obronić miało przeciw *Austryakom*.“

Wspomniany Ob. *Second* przywiozł także z sobą dwa drukowane *rapporta* następujące:

General Oudinot do Obywatela Liguryjskiego Corvetto:

„Spieszę się z doniesieniem, iż *G. Suchet* przy opanowaniu ważnego stanowiska *St. Jacques*, a tyłami zajął jeńców. ścigamy nieprzyjaciela. *General en chef* spodziewa się dziś nocować w *Vareggio*.“

Miollis komendant w Genewie do ministra Francuskiego przy Rządzie Liguryjskim.

„Posyłam ci Ob. ministrze depesze, które w tym momencie kurjerem od *Generała en chef* odbieram, wyraża on co następuje— Idź do Rządu kochany *Generale*, i zapewni go, iż jutro kraj nadbrzeżny wschodni od nieprzyjaciela będzie oswobodzonym, gdyż nieprzyjaciela ustępuje, a jutro zapewne doścignąć go nie będziemy mogli.“

Listy prywatne z Nicei pod dniem 17. donoszą jeszcze co następuje: „Podług *rapportów* telegraficznych, podług *listów* prywatnych, i powieści osób z okolicy *Sawony* powracających, od dnia 9 Armia *Francuska* znaczne odniosła korzyści, osobiście w zabrzanych kilku tysiącach niewolników pomiędzy którymi 3000 fam *G. Suchet* zajął, w liczbie ich znajduje się regiment *Aqui*. Wszystkie wzgórki zostały znowu złobite, mianowicie ważne stanowisko góry *St. Jacques*, która wznosi się nad *Vado*. 6 tysięcy wojska nieprzyjacielskiego zajmują jeszcze *Vado*, lecz ze wszech stron otoczeni. Wezwano ich do poddania się, *Anglicy* jednak dopłynawszy do portu z 5. okrętami wojennymi dostarczają im żywności. Jeżeli korpus to się podda, na ow czas armia nieprzyjacielska, która niedawno 40 tysięcy wynosiła, będzie zmniejszona.“

Od armii odwodowej liczne oddziały spieszą na pomoc Armii *Włoskiej*.

List z Dijon pod dniem 26 Kwietnia zawiera co następuje. „*General Carnot*, brat ministra wojennego mając sobie powierzone ważne zlecenia od Rządu, miał jutro do *Paryża* wyjechać, lecz na żądanie *Generała Berthiera* odjazd swój odłożył do dnia następującego, w którym powiezie pierwszemu Konsulowi różne ważne doniesienia. *General Berthier* zostawił przy armii *Renńskiej* jednego z

swoich adjutantów, który ma mu iak najszybciej donieść o wypadkach wojennych w tamtej stronie, i spodziewa się po waleczności, licząc i organizacyi wojska iak naysposobniejszego od niego odebrać wiadomości. Armia odwodowa składa się jeszcze d. 19 Kwietnia z 54,000 ludzi, została potem pomnożoną 59tą pułbrygadą liniową, dwoma batalionami pułbrygady 9tej lekkiej, 22gą pułbrygadą kawalerii, 53mą, i 44tą pułbrygadą liniową, nadto licznymi oddziałami konikrypcyjnych, co wszystko wynosi około 72,000 ludzi. Inne jeszcze oddziały nowozaciecznych udają się w wielkiej liczbie ku *Chalons* nad *Saonę*, do której prawie skrzydło armii odwodowej przypiera, inne znowu do *Metz*. Armia ta już jest w poruszeniu. Dywizya *Generała Vatrina* udaje się ku *Geneucie*, wiele oddzielnych korpusów jest już w marszu. Dywizya *Generała Loison* odebrała rozkaz udać się niezwłocznie w tę samą drogę. Część administracyi przełożonej nad żywnością, piekarniami i mięsem udaje się do kraju *Walezyi*. Wszystkie wojska które w tych dniach powiększyły armię odwodową, musiały spiesznym marszem dążyć pod *Dijon* i uchodzić po 12 lub 13 mil na dzień. Wojsku, które wyruszyło ku *Geneucie*, rozdano połowe sprzęty, obficie w magazynach naszych znajdujące się. Dostarczono także wielką liczbę mundurów. Donoszą, iż siła armii odwodowej powiększać się będzie aż do dnia 4 Maja. *General Berthier* odprawił na dniu 22 rewij z 96 pułbrygadą liniową, z artylerją, z dywizją gendarmów i z licznym oddziałem konikrypcyjnych. Pomimo dżdżystej chwili, która w tym dniu panowała, znajdowało się na tej rewij mnóstwo widzów ciekawych poznać przyjaciela wielkiego człowieka i pierwszego towarzysza zwycięstw *Buonaparte*. Kurjerowie z kwatery głównej co moment wyjeżdżają i następnie przybywają z różnych punktów; iako to, z *Genewy*, z nad *Renu*, i *Paryża*; lecz żeby z sobą przywiezli nie dotąd wiedzieć nie można. Wszyscy *Generałowie* dawali bal wielki z okoliczności przybycia *Generała Berthiera* w pałacu konsularnym. Wiele dam tutejszych było nań zaproszonych; officerowie wyżsi znajdowali się na nim z swoimi żonami dla przyozdobienia kompanij. Nie było piękniejszego i okazalszego nad widok sali balowej; bogate ubiory *Generałów*, świetne stroje naszych kobiet, ich wdzięki powierzehowne odbite przez zwierciadła, sprawiały przytomnym nayspanialszy widok uczt republikanckiej. *Montendon* przez zbro-

dnie swoje ponad brzegami *Vingeanne* sławny w całym naszym departamencie, odebrał na koniec karę śmierci w *Chalons* nad *Saoną*.

Na dniu 1. Maja *Bonaparte* odprawił rewia nad dwoma tyśiącami kawaleryi, którzy w iednym miesiącu ekwipowani zostali. Wszyscy się dziwią iż armia odwodowa tak w prędkim czasie jest wystawioną.

Minister wewnętrzny do dnia 20. Maja ma tylko 2250. ludzi używać do robot publicznych, a nie jak bywało dotąd 3. tyśiące. W każdej Dekadzie na zapłacenie tych robotników bierze ze skarbu 54. tyśiące franków.

Wymazanie z listy emigrantów, *G. Valence* z tym większym przyjęto ukontentowaniem, że on był pierwszym z Generałów *Francuzkich*, który szczęśliwie walczył za wolność, który pierwszą podpisał umowę w imie ludu *Francuzkiego*, i który w obcych krajach pierwszy pomiędzy zbiegłemi *Francuzami* nosił kokardę narodową.

Dzieło Pani *Stael* oddawna do wiadomości publiczney podane, wyszło teraz z pod prasły, pod tytułem o *Literaturze uważanej w swoich stosunkach z usłanowieniami społecznymi*.

Z *Strazburga* donoszą pod dniem 26. że lewe skrzydło naszej armij, które pod *Kehl* *Ren* przeszło, zajęło wszystkie pozycye *Austryackie* przed tą fortecą; jedna nasza kolumna posunęła się aż do *Offenburg*, gdy tym czasem druga zmierzała ku *Rastadt*: podczas tych obrotów słyszano lekkie strzelanie z ręczney broni i mocny huk armat: na dniu dzisiejszym przyprowadzono tu wiele wozów z rannemi i niewolnikami. Oczekujemy na szczegóły od armij szrodkowej i prawe skrzydło składającej.

Do *Bordeaux* przybył *G. Dufour*. Przytomność jego potrafi tam, jeśli tego potrzeba, przyspieszyć wyjazd obrońców oycyzny;

ma to być szczególny przedmiot jego podróży.

Generał *Tilly* szef wyższego sztabu przy armii zachodniej w *Nantes* się pozostał. Domyslała się, że w liczbie obozów formować się mających w departamentach zachodnich, będą policzone dwa pod *Nantes*, z których każdy składać się będzie z 5000 ludzi. *Belle-Ile* i wyspa *Ré* są w żywność opatrzone i mają znaczne załogi, nowe woyska do departamentów zachodnich przybywają.

Żałoga *Strazburska* wyszła także w pole, a służbą woyskowa odbywana tam jest teraz przez gwardyę narodową. W *Szwabii* woyska nasze musiały się także potykać z uzbrojonymi wieśniakami. 600. wozów pod *Bryzach* przeszło także przez *Ren*. Całą armią którą *Moreau* dowodzi rachują do 120 tyśiący ludzi, pomiędzy któremi 24. tyśiący kawaleryi znajduje się.

Pod *Breść* zbiera się znaczna liczba woyska, W tamtejszey okolicy i pod *St. Malo* obóz ma być założonym. Słychać, iż z *Breść* wypłynęło 5 okrętów liniowych i 3 fregat.

Główna kwatera armij odwodowej dla tego do *Szwajcaryi* lub blisko przy iey granicy ma być przeniesiona, aby działania wojenne w *Szwabii* i we *Włoszech* tym prędzey popieranemi być mogły.

Z *Londynu* donoszą co następuje.— Ponieważ pewne wielkie mocarstwo odtąd do wojny czynnie należeć niechce, i woyska obce z *Jersey* i *Guernsey* do swojej oycyzny nazad powracają, przeto utrzymują, iż to jest przyczyna, dla czego nasza wielka tajemna wyprawa na morze szrodziemne jest wstrzymana.

Obywatel *Caстанet* urzędowy obrońca przy sądzie w *Wersalu* odbywającym się, umarł w roku 37. życia swojego. Zgon jego był skutkiem przegranej sprawy dwóch osób w ktorych obronie stawał. Tak on był mocno prze-

konanym o ich niewinności, i tak żywo przyjął do serca karę na nich włożoną, iż dostałszy gwałtowney ztąd gorączki, nagle umarł.

Dzienniki nasze dziwią się nad ucieczką Generała *Mack*. Rewolucyi 18. *Brumaire* winien został wolność swoją, gdyż przed tą epoką zamkniętym był w zamku *Dijon*. Dozwał wszelkich wolności każdemu cudzoziemcowi dozwalanych, i otrzymał bez żadney trudności paszport na wieś, tak dalece, że nikt się nie troszczył o niego. Naydziwniejszą rzeczą jest, iż w dniu ucieczki przyszła urzędowa wiadomość o podpisaniu zamiany jego.

W czasie dawaney audyencyi przez pierwszego Konsula Trybunałom Narodowym, każdy Prezydent miał do niego mowę osobną. Pierwszy Konsul odpowiedział razem im wszystkim, i między innemi wyraził: Nigdy nie powinniście wywiadywać się, do której partyi człowiek przychodzący do was po sprawiedliwość należy, lecz prawo każdego powinno być dochodzone, z naysurowszą bezstronnością. Do Armiiow należy pokoy z obcemi Mocarstwami zapewnić, do Sprawiedliwości pokoy pomiędzy Obywatelami zabezpieczyć.

Wojska nasze nad *Renem* walczące wychwalaia postępowanie z sobą mieszkańcow hrabstwa *Baden'skiego* i *Hessen Darmstadt*. Mieli oni staranność około rannych naszych. Wiśniacy w innych okolicach przeciw nam uzbrojeni, drogo przypłacą postępku swojego.

Generał *Lecourbe* dowodzący prawym skrzydłem, ma także przejść przez *Ren* pod *Szaffuzą* i *Bazyleą*.

Minister wewnętrzny rozkazał aby dwie loże w Operze każdey Dekady raz bezpłatnie dane były dla żołnierzy którzy z *Egiptu* ranni lub wzroku pozbawieni powroca.

z *Hagi* dnia 6. Maja.

Przy odeysciu poczty mówią tu o ataku który wczoray *Anglicy* nad *Skatdą* przypu-

ścić mieli, niewiadomo jednak czy na lądzie czy na wodzie.

Oboz *Francuzki* pod *Eynthoven* składa się z 7000 ludzi wybranych, którzy w potrzebney okolicznosci do 12 tysięcy pomnożeni bydy mogą.

Spodziewamy się tu wkrótce ogłoszenia powszechney amnestyi dla wszystkich którzy od przybycia *Francuzow* kraie *Rzpltey* naszej opuścili.

Kurs wexlowy pomiędzy *Anglią* i *Rzpltą Batawską* znowu jest przywroconym, przez co papiery *Angielskie* mocno są poszukiwane.

z *Peterzburga* dnia 25. Kwiecia.

Gazeta Dworska pod artykułem z *Offenburga* tłumaczy się w następujący sposob:

„Wojska które *Francuzi* do *Szwajcaryi* wysłali są w istocie strasznemi. Jeżeli *Bona parte* w przedsięwzięciu swoim pomyślny otrzyma skutek, jeżeli uda mu się przedrzeć przez górę *S. Gotarda*, i pobić armią *Austryacką*, na ów czas Cesarz przymuszonym zostanie do podpisania pokoju. Plan *Bona party* w terażniejszey kampanij jest wiadomym. Przedsięwziął on jedną armią do *Genui* poprowadzić, gdy tym czasem inna do *Szwajcar* wkroczy. Obie armie mają się połączyć w okolicy *Kremony* nad rzeką *Po*, &c.

z *Stokolmu* dnia 29. Kwiecia.

Akademia napisow, nauk, historyi i starożytności, ogłosiła rozmaite nagrody rozdane pomiędzy uczonych za pisma przyślane na podane przez siebie zapytania. Nayważniejsze były następujące:

„Jakie są obowiązki dziejopisa, w zdaniu o wielkich ludziach, tudzież o charakterze i geniuszu wieku w jakim żyli, przez wzgląd aby z jednej strony żadne fałszywe, i dla towarzystwa szkodliwe zasady nie były wprowadzone, a z drugiej aby przez naganę błędów wielkich ludzi, nie był osłabiony winny szacunek

i podziwienie, jakie się należą szczególnym przymiotom, czynności, stałości, odwadze bohaterkiej, i innym cnotom tyle dla niepodległości i dobra Narodów pożytecznym? — Akademia wyznaczyła nadgrode pismu Pana *Portalis* syna, w którym dostatecznie wspomniane zapytanie rozwiązał.

Akademia na rok przyszedł ogłasza następujące zapytania do rozwiązania:

Jakie są drukowane i niedrukowane książki i pisma wydane przez osoby należące do domu Królewskiego w *Szwecyi*. Nadgroda w medalu złotym od 26. czerw: złt:

Dochodzenie względem początku, gatunku i celu wypraw wojennych i morskich *Szwedzkich*, aż do środka wieku 12go. Nadgroda w medalu złotym od 15. czerw: złt:

Jakie są w względzie dobra powszechnego ludzkości, korzyści lub szkody wypływające z wieku teraźniejszego w porównaniu z zeszłym wiekiem? Nadgroda w medalu złotym od 26. czerw: złt:

z *Würtzburga* dnia 1. Maja.

Generałowie *Grouchy* i *Perignon* przybyli tu dla ulkutecznienia zamiany. W drodze spotkali się na stacyi pocztowej w *Langensfeld* z Generałem *Mack*. Zostawili jeszcze w niewoli wojennej 4 innych Generałów dywizyi, *Russa*, *Olivier*, *Poissac*, *Latour*, i *Garnier*, tudzież następujących Generałów brygad, *Coulagne*, *Rose*, *Lefol*, *Demont*, *Becher*, *Contoud*, *Monnier*, *Gastines*, *van der Maessen*, *Latture*, *La Salcette*, *Fiorella*, *Salm*, *Meyer*, i *Partonneau*. — Generał *Austryacki* baron *d'Aspre* który się pod *Genuą* dostał w ręce *Francuzów*, jest rodem z *Niderlandów*.

Od granic *Szwajcaryi* d. 29. Kwietnia.

Prawie wszystkie wojska *Francuzkie* które się znajdowały w *Bernie* i okolicach, rozpoczęły marsz w tych dniach; jedna część udała się ku *Zurich*, druga ku *Glaris* i *Ra-*

gacz. Generał *Lecourbe* przeniósł wczoray swoją główną kwaterę do *St Gall*. Z *Francyi* spodziewamy się wiele korpusów infanteryi i kawaleryi, które się udadzą do kantonu *Waldstetten*.

Dnia 50. Kwietnia. — Wojska *Francuzkie* zgromadzone w okolicach *Bazyli* w liczbie 10. do 12. tysięcy ludzi przeprawili się przez *Ren* d. 25. udały się do *Rheinfeld*, gdzie połączyły się z wojskami z *Frickthal* które przed tym miastem *Ren* przeszły. Te połączone siły składające się przeszło z 25. tysięcy ludzi, udały się ku *Seckingen*, z kąd mają się przedrzeć do *Szwabij*.

z *Bregenz* dnia 1. Maja.

Od kilku dni komunikacya *Szwajcaryi* jest zupełnie przecięta. *Francuzi* przewieźli swoje pontony z *Roschach* do *Rheinthal*. Wszystkie czyniące się w naszych okolicach rozporządzenia wielkie i bliskie zapewniają wypadki. Milicje odebrały rozkaz, ażeby być w gotowości do marszu. Przeszło 100 wozów i wszystkie statki są w rekwizycyą wzięte: 62. pontony, które wczoray wieczorem przechodziły przez to miasto, spuściły się poniżej *Renu*.

Dnia 5. Maja.

Ostatniej nocy wojska *Cesarzkie* miały się przez *Ren* przeprawić; sprowadzono już pontony na wyznaczone miejsca, ale przybyły nocą kuryer przywiozł nowe rozkazy, które tę przeprawę wstrzymały; od tego samego kuryera dowiedzieliśmy się, iż 16. tysięcy *Francuzów* przeszli *Ren* przy *Stein* i *Szauffuzie*; wielka liczba kawaleryi *Austryackiej* ściga się ku *Überlingen*, a znaczna artyllerya wysłana jest ku *Stokkach*. Flotylla *Williamsa*, która się znajdowała w *Lindau*, oddaliła się z tamtąd tego wieczora zostawiając tam tylko trzy statki.

Dnia 4. Maja. Wczoray w okolicy *Stokkach* zaszła bitwa, po której *Austryacy* opu-

ścieli *Stokkach*, a magazyn tamże się znajdujący spalonym został. Generał *Spork* ułtąpić musiał większy file nieprzyacielskiej Patrole *Francuzkie* dochodzą teraz do *Ueberlingen*. Główna kwatera dziś przenosi się do *Lindau*. Zapewniając, iż *Francuzi* w *Stein* i *Buffingen* na 4. pontonach *Ren* przeszli. Spodziewamy się wkrótce batalij stanowiącey.

z Stutgardu dnia 6. Maja.

Francuzi weszli do *Stokkach* po pomyślnie skutecznionym ataku, który o. prawego ich skrzydła pochodził. Dnia 3. i 4. *Cesarscy* cofnili się z doliny *Knibis* i *Oppenau* przez *Freudenstadt* do *Horb* i *Hechingen*. Większa część korpusu Generała *Starray* ścignęła do głównej armij Generała *Kray*. Przy tym korpusie znajduje się także 4 tyfiące *Bawarczykow*. Inną częścią korpusu swego Generał *Starray* załania okolicę pomiędzy *Rathenburg*, *Kanstađ* i *Czarnym Lasem*, a on sam na dniu wczorajszym z kontyngensem *Wirtemberskim* i niektórymi oddziałami *Austryackimi* przybył do *Kanstađ*, jutro jednak wyruszy do *Rothenburgu*, gdzie korpus obserwacyine formować będzie.

z Augsburga d. 5. Maja.

Wczoraj flyzano kanonadę w południowej stronie miasta naszego od jeziora *Konstancyen*skiego.

z Tubingen d. 7. Maja.

Korpus Generała *Starray* będąc już w marszu na dniu 4. do *Rothenburga*, otrzymał nagły rozkaz udania się do *Kanstađ*, na dniu 5. odebrał znowu rozkaz ruszenia do *Hechingen*, dokąd także artyllerya odwodowa będąca w *Stutgardzie*, udała się.

Korpus Generała *St Cyr* składa się z 33. tyfięcy ludzi. Zamiarem jego ma być opanowanie wązkich przeysciow w lesie czarnym.

Legion cudzoziemski który był w *Strazburgu*, złożony jest przeszło z 4ch tyfięcy ludzi, wszyscy są pięknego wzrostu i filni. Ubiór ich pomnaża także okazały widok. Mundury są niebieskie bez wyłogow, a czapki ośmiokątne.

Od granic Austryackich d. 10. Maja.

Nasz poseł w *Peterzburgu* Hrabia *de Cobenzl* ma ztamtąd wyiechać do *Baden* dla używania kąpieli. Hrabia także *Fürstenberg* niedawno do *Peterzburga* wyflany, powroci do *Wiednia*, powołany przez słabość oycy swojego.

Pewien Dwor niechce już należeć do terażniejszy wojny, lecz postanowił zachować się w neutralności.

Słychać iż *Francuzi* przeszli także *Ren* od strony *Konstancyi*. Ponieważ kontrybucya w *Offenburgu* przez nich nałożona nie zaraz wypłaconą była, przeto trzech znaczniejszych radzców miasta wywieziono do *Strazburga* za zakładników.

Cofnienie się Generała *St Suzanne* nazad na lewy brzeg *Renu* było tylko podeysciem, dla ściągnięcia za sobą *Austryaków*, a tym sposobem omamienia ich względem prawdziwych Generała *Moreau* zamiarow.

Seym zwołany przez Xiążęcia *Wirtemberskiego* i już rozpoczęty, nie długo prace swoje podciągnie, wśród tak daleko posuwającej się wrzawy wojenney.

z Palermo d. 8. Kwietnia.

Okręt *Francuzki Wilhelm Tell* zabrany przez dwa okręty wojenne *Angielskie*, został tu przyprowadzonym. Bitwa krwawa którą z temi dwoma okrętami stoczył, trwała przez 4ry godziny, i nie poddał się aż po utraceniu 400. ludzi z swojego ekwipażu.

Familia Króiewska w przyszłym miesiącu powraca do *Neapolu*.

DODATEK

D O D A T E K

DO

GAZETY KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 20. MAJA ROKU 1800. we WTOREK.

z Paryża dnia 3. Maja.

Senat Konserwatorów zatrudni się teraz mianowaniem do siedmiu miejsc wakujących w ciele Prawodawczym. — Dziennik Paryżki wyraża, iż Konsulowie wydali na dniu dzisiejszym wyrok wyrzucający 300 nowych Osob z Lifty Emigrantów.

Donoszą z Havre o uczynionych rozporządzeniach do wybudowania dwóch okrętów od 74 armat i statku od 800 beczek, oraz że większa połowa tak ludzi iako i materiałów do tych robot potrzebnych, już się w magazynach marynarskich tego miasta znajduje.

Jest rzeczą godną uwagi z jakim pośpiechem zgromadzały się i formowały korpusy przeznaczone do armii odwodowej. Od czasu rewii na polu marsowym przez pierwszego Konsula, odprawionej, wiele pułbrigad przywiedzionych w ostatniej kampanii Włoskiej do nader małej liczby ludzi, zostały do kompletowania.

Pierwszy Konsul powierzył kommandę ochotników departamentu Sekwany Szefowi brygady Labarbé. Zatrudnił się on dalszą organizacją tego wojska składającego się już z jednego, szwadronu i wielu kompaniów infanterji lekkiej. General Mathieu Dumas który wyjechał do Dijon, spodziewa się tam znaleźć dosyć wielką liczbę ochotników dla powiększenia tego korpusu.

Zapewniają, iż 15. tysięcy ludzi od armii odwodowej udały się do Szwajcaryi, a reszta wkrótce za nimi postąpi. — Dziennik Włoskich Ludzi, donosi, iż Minister policyi rozkazał aresztować kontra-policyą Krolewską, której agenci byli nader obrotni i czynni; znaleziono przy nich wielką liczbę zaświadczeń i paszportów zmyślonych, oraz paszkwile przeciwko rządowi.

Część korpusu przewodników pod dowództwem Eugeniusza Beauharnois syna Pani Bonaparte, miał dziś wyruszyć do Dijon.

Dla Generała Masseny posłane są znaczne posiłki.

General Marmont przybył do Dijon; ma on dowodzić artylleryą armii odwodowej. Ge-

nerałowie Victor i Duhem oraz General Murat flużyć będą pod Generałem kommandującym.

Donoszą z Marsylii o przybyciu do wysp Hieres 22 statków powracających z Egiptu, i o wyjeździe z tegoż portu Obywatela Descorches iadącego do Konstantynopola na fregacie nazwanej Egipcjanka.

Dnia 27 Kwietnia, General Brune wyjechał z Angers do Paryża zdawszy wprzód Generalowi Hedouville tymczasową nad Armią zachodnią kommandę. — General Debelle ieden z Generalów Armij zachodniej, wydał rozkaz, na mocy którego wszystkie osoby, które się przyłożyły do insurrekcyi, obowiązane są na dzień 4 Maja zapisać swoje mieszkani; po upłynionym tym czasie nieposłuszni takowemu urzędzeniu uważani będą za włóczęgów i sądzeni iako pobudzający Lud do buntu.

z Strazburga dnia 3. Maja.

Wczoraj z rana wojska nasze stojące przed Kehl, które od dnia 25 zajęły Auenheim i Suntheim, uderzywszy na nie rzuciła, przymusiły go do opuszczenia Neumuhl i Cols. Kanonada i ogień ręczny były bardzo mocne. Kilka kompaniów Legionu Cudzoziemskiego wysłane były na prawy brzeg dla dopomagania naszemu wojsku. Bitwa trwała aż do 10 godziny w wieczor i skończyła się z naszą korzyścią. Dnia około południa przyprowadzono tu kilku czerwonopłaszczowych zajętych w niewolę.

Mówią, iż armia Reńska na dniu wczorajszym przypuściła generalny atak począwszy od kraju Gryzonów aż do Kehl. Od kilku dni przybyło tu bardzo wiele wojska.

Lifty z Dijon pod dniem 29. donoszą, iż przez to miasto wkrótce przechodzić będzie 60. tysięcy wojska, którego przeznaczenie nie jest wiadome. Siedmiu pułbrigada która z Włoch przybywszy stała przez niejaki czas w Beaune przechodziła przez Dijon na dniu 28. równie iak 20ty regiment kawalerji i 9ty regiment dragonii. Konkrypcyjni śpiesznie ubrani i przysposobieni do boju zostali. — Dnia 26. Gwardya Konsularna weszła do Dijon z artylleryą i amunicją. (Gazeta Strazburska.)

Od wyższego Renu dnia 5. Maja.

General Stairny przybył wczoraj z częścią korpusu swego do Veillerstadt. Na miasto Fryburg Francuzi nałożyli nowej kontrybucyj 300. tysięcy liwrow. Od Kehl Francuzi znowu się rozpościerają. Wczoraj zajęli Offenburg i zagrozili mu nową kontrybucją. Legion Cudzoziemski przeszedł także Ren i wczoraj z trzema armatami przedarł się aż do Eckartsweiler. Mówią iż oddział Milicyow Niemieckich został napadnięty w Legelshurst i poniósł wielką stratę.

P U B L I C A N D U M.

Gdy Najjaśniejszy Król Jegomość Prulki, Pan Nasz Miłościwy, nieprzełanną dać bacność na to: aby wierzni Jego Wazallom i poddanym równa i prędka sprawiedliwość wymierzona była. Przeto raczył rozkazać niniejszej Regencyi sporządzenie Planu, do mającego być wprowadzonego śpiesznego spraw bieżących, i też Regencyą umocnić, do ogłoszenia w tej mierze przez podpisanego Jey Prezesa, następującego Regulamentu, podług którego, wszystkie ltrony do Prawa zabierające się zachować i objęte tamże przepisy dopełniać mają. — Przytym oraz onymże czyni się wiadomo: iż takowe urządzenie, początek swój od dnia 1. Maja roku bieżącego, mieć będzie.

Raczył wprowadzić J. K. Mość początkowo dozwolić; że każdy, okoliczność sprawy lwojey Regencyi donieść, i Termin do zupełnego lłargi przyjęcia, mógł być mieć oznaczoną; lecz takowe Termina, tak licznie się pomnożyły, iż do należytego ich odbywania, Członki Regencyi nie wystarczali, a przez to naturalnie bardzo szkodliwe interesów przewleczenie następować musiało, a zamiast spodziewanego dla stron kosztów oszczędzenia, wynika nieprzyzwoitość; że też ltrony w ręce pokątnych pism układców wpadały, którzy onym fałszywie i Prawu przeciwnie wkazywali petycyje i o znaczne kosztów i czasu ltraty przypawali; Przeciwnie zaś, gdy też ltrony w sprawach swoich przez przyjętych Justic-Kommissarzy, lub przez przypuszczonych do stawiania *ad Praxim* bywających Adwokatów Pollickich załatpewanemi będą, z powodu podawanych należytemu celowi odpowiadających petycji, nie tylko w samym lłroczeniu sprawy znaczną odnośną korzyść; ale też przez to, nie będą exponowane poszukiwanym zylkom niewiadomych, a częstokroć złośliwych, pokątnych pism układców.

Jest także wyraźny Rozkaz J. K. Mei. aby przy tej okazji wszelkie przeciwko tej tak lłzkodliwej Klasse Ludzi, licznie od Rządu postanowione kar przepisy ponownie były, i takowi, gdyby się jeszcze nie będąc do tego umocowanemi, odważyli dla stron Memoryały sporządzać, nie tylko że wszelka surowość na nich dopełnioną będzie, ale też, gdyby się w przypadku wypaść mającym przeciwko onymże lndagacyi, okazać miało; że do innego przyzwoitego sposobu do życia, nie zabierają się, zupełne ulżpienie się onymże nakazane będzie.

Nakoniec, donosi się Publiczności, iż bywającym Pollickim Adwokatom UUR: *Płońskiemu, Łódze, Cychorowski, Zwierzchowskiemu, Archiwaryuszowi, Marczynskiemu, Danowskiemu* i Woyciechowi *Wasutyńskiemu, Praxis* czyli stawianie w sprawach, teraz jest pozwolone. Ci zaś którzy jeszcze przyjęci być mają, za każdym razem z lmonem ogłoszonemi będą. — Dan w Warszawie dnia 21 Marca 1860.

Królestwa Południowo-Pruska Regencya.
(Podpisano) *de Meyer.*

R E G U L A M E N T

Zachowanych być mających formalności przy ustnym wprowadzaniu Spraw przez Justic-Kommissarzy i Assistentów Pollickich.

§. 1. Tak w celu lłroczenia, ile być może, Processów, iako też końcem podania dla tych Adwokatów Pollickich, którzy język Niemiecki umieją, oraz terazniejsze Prawa krajowe i urządzenie processu poznali, dalszej okazji, aby talenta swoje ku dobru swych współ-obywateli przylkładać mogli, wprowadzonym być ma w mniejszych i podług natury ich prędkiego rozsądzenia wymagających sprawach, lłroczeniu postępowania sposób, zamiast zwyczajnego przyjmowania lłargi przez Deputata i odbywania terminu lłstrukcyi.

§. 2. Objęta takowego lładzenia będą: a.) Wszelkie sprawy o dług z lśanego dokumentu, czyli tak rzeczona *Causa simplicis debiti*, do których także wszelkie sprawy

wexlowe należą. — b.) Wszelkie bagatelne sprawy, których obiekt 50. Talerów lub niżej wynosi. — c.) Wszelkie sprawy *ex judicato*, i które tylko processowi eksekucyjnemu podlegają. — d.) Wszelkie processa *exmisionis* w lłprawach o komorne lub aredę. — e.) Wszelkie sprawy *super Possessorio et spolio*. — f.) Wszelkie *Diffamationis Pro-vocationis et Editionis* Processa. — g.) Wszelkie sprawy uczynkowe. — h.) Wszelkie sprawy *Matrimonii et Sponsaliorum*.

§. 3. W tych wszystkich Processach, mogą być tak przez Justic-Kommissarzy; iako i przez przypuszczonych do stawiania *ad Praxim* Adwokatów Pollickich, dokładne lłargi podawanemi, w żaden sposób zaś, przez znaydujących się tu, tak licznie pokątnych Pism układców. Zawsze jednak sporządzający lłargę, onę podpisać własnej ręki oznaczyć powinien.

§. 4. W takowych lłargach, stan, mieszkanie, i nazwisko pozwanego, wyraźnie umieszczonemi, okoliczność sprawy należyte opisaną. Jeżeli sprawa zasada się na dokumentach, takowa przez tlomacza przylęglego iuz wytłomaczone przylęconemi. lne zaś dowody bądź z świadectw, lub też gdy powód do przyłięgi zabiera się, wyraźnie determinowanemi być powinny.

§. 5. Procz tego, mogą ltrony, jeżeli wszystko w ten sposób do zupełnej lłargi przygotowały, w Registraturze zameldować się, gdzie niektórym Referendaryuszom załeczone będzie, aby lłargi do Protokółu przyjmowali, przecież i w tym przypadku ltrony o przydanie sobie Assystenta dopraszać się mają.

Które przydanie nawet w sprawach stron ubogich równie Justic-Kommissarze, iako i przypuszczeni *ad Praxim* Adwokaci Polscy przyjmować powinni.

§. 6. Takowe bądź na piśmie podane, bądź do Protokółu przyjęte lłargi, Registratura zwyczajnym iak nową lłprawę sposobem do forttragu poda, a Decernent do teyże sprawy od Prezydującego wyznaczony być mający, onę Collegio przeloży, i gdy iey obiekt należy do tych, które w §. 2. są objęte, i jeżeli osobiwie zainwolowane i ważne, długiego, tlomaczenia wymagające facta nie zachodzą, naznaczyć w niej lłowną rozprawę. Przytym bacność na to mieć będzie, czyli lłarga zupełna iuz jest przelożona. A gdyby jeszcze do objaśnienia iey co brakowało, że to na terminie wniesionym być ma, dekretować będzie. Na lłstatek naznaczyć zapozwanie o lłkarzonego, i onemu nakazać, ażeby, ile bydl może, wszelkie dokumenta na termin komportował.

§. 7. Słowne spraw wprowadzanie odbywać się będzie w ten sposób: Strona powodowa przez Plenipotentą swego lub Assystenta lłargę, jeżeliby tego jeszcze potrzeba było, podług Rezolucyi od Sądu w tej mierze wypadły dopełni, inaczej zaś, tylko Petition swey lłargi powtorzy.

Pozwany, który na tymże terminie również z Assistentem lub przez Plenipotentą lławać powinien, odpowie na lłargę, ile być może, dokładnie, naczym, jeżeli lłprawa należyte objaśnioną zółala, przelata się. W przypadku zaś nie zupełnego objaśnienia, ltrony dalsze przelożenia czynić powinny będą.

W reszcie całe wprowadzanie sprawy w języku Niemieckim odbywać się musi, i każda lłrona języka tego nienmiejąca, powinna lłprowadzić jednego z Justic-Kommissarzy, lub przypuszczonych do stawiania w sprawach Adwokatów Pollickich, język Niemiecki umiejących.

§. 8. Przy takowym spraw wprowadzaniu, jeden lub więcej z Konsyliarzów Regencyi załadiający, bacność mieć będą, aby ltrony nieużytecznych przewioł, albo zawiłkania lłprawy nie szukały, ale raczej, aby wyraźnie w lłprawie odpowiadały, to jest: ażeby pozwany nie wobołjetnych wyrazach na obiekt lłargi tlomaczył się, lecz aby wyraźnie fundament iey zaprzeczył lub przyznał i zachodzić mogące przeciwko niej kwelłye przywozdił,

co utrzymujący Protokół Referendaryuszowie uważać, i Konsyliarzom gdy strony tego niedopełnią, donosić powinni. Również Konsyliarze przysięgają i powinni uważać, aby przewlekłe dowody skracaniem były, i owszem, gdzie też dowody, iako to: Przyśięgi lub Świadczenia zaraz być mogą, aby natychmiast o odebranie onychże skracali się.

§ 9. Gdy więc tym sposobem sprawa do wyroku już przygotowana zostanie; przeto jeden z Przysięgających Konsyliarzy zapisze na Protokole, w słowach:

Złożyć w Deputacji Dekretowej właściwego podziału Sekcyi do wyroku.

Która to, co niżej wyrażono, dalej dopełniać będzie.

Jeżeli zaś sprawa jeszcze nie jest do wyroku przygotowana, ale jeszcze więcej dowodów w niej wyprowadzonych być ma, na ten czas Przysięgający wydaie w tej mierze Rezolucyą tylko w słowach:

Do Fortragu.

Poczym Decernent już wyznaczony, fortraguje sądowi, i nakazuje odebranie dowodów, bądź przez jednego z sądu Deputowanego, lub też *prio Mandato vel mediante requisitione* obcych Jurydykcyi.

W pierwszym przypadku powinien wyznaczony być mający Deputat stronom, jeżeli potrzebę tego jeszcze znajdują, Dedukcyą do Protokolu wraz zapisać dozwolili, w przeciwnym zaś przypadku złożone dowody stronom komunikowanemi, a Dedukcyę ich w zwyczajnym *ad Prothocollum* sposobie nakazanemi być mają, tak, ażeby nigdy Dedukcyi na piśmie nie potrzeba było.

§ 10. Do odbywania w sposobie przepisany sądowości, naczynają się dnie Poniedziałkowe i Czwartkowe, przed południem, każdego tygodnia, a Registratora przypadające na każdy dzień terminu, w zapozwach umieszczać, względem tego osobną księgę utrzymywać będzie, która za każdym razem przed Przysięgającym Konsyliarzem położoną być ma. Ten nareszcie od odbywania innych terminów wolny będzie.

§ 11. Sprawy powyżej opisane przez własną Deputacyą wraz rozszukanemi będą, a to podług każdego podziału Sekcyi Registratora procesowej, i tym końcem wszystkie Sprawy podług opisanych powyżej paragrafów za słowną rozprawą aż do wyroku dośzłe, pierwszemu Registratorowi oddane być mają, który podług różnych podziałów Sekcyi, trzy księgi dystrybucyjne utrzymywać i oddane sobie sprawy, gdy te, które do wyroku oddane być mają, na liście instrukcyjne zakonnutować każe, inkontinenti zapisywać i Przysięgającemu w każdej deputacji konsyliarzowi do dystrykcyi przysłać będzie powinien. — Kolamny w Xieęgach dystrybucyjnych będą też same, iak do innych spraw pod wyrok przypadających, a z tej przyczyny rubryka słownego fortragu z ksiąg dystrybucyjnych Senatu pierwszego wypada.

§ 12. Każda takowa Deputacya z trzech najmniej członków składać się będzie, których Prezydent Regencyi nominować i tymże udzielnych Referendaryuszów dodać ma. — W przypadku równości wotów, Konsyliarz forttragujący będzie miał *vorum, decisionem*.

§ 13. W każdym dniu do sądzienia przypadającym, jedna tylko Deputacya sejsie swoje odbywać będzie, a składające one członki, wprzód sprawy sobie oddane *in Pleno* forttragować będą, niżeli sąd do innego fortragu przystąpi, i tak każdego czasu te trzy Deputacye, alternatę utrzymywać będą.

§ 14. Członki Deputacyi, przypadłe na nich sprawy w Izbie dla onychże oznaczony być mający, ułnie do dekreterowania forttragować będą, i wprzód już Dekret w domu ułożą; a gdyby w jakowym przypadku wotum swoje znajdowali wątpliwym, zaraz *post Conclusum* umieścić mają, i przygotują, ile być może, tegoż samego dnia sejsy, do podpisu. Poczym gdy sprawy do publikacyi zbierają

się, Officyalista Xieęgę odsądzonych Spraw utrzymującą, do Izby Sądowej zawołanym zostanie, gdzie pod dozorem Przysięgającego Konsyliarza wszystkie zapadłe wyroki w Xieęgę odsądzonych spraw w Senacie pierwszym, *in continenti* wraz z konnotacyą kosztów zapisze. Poczym zaraz publikacya wyroku następować ma.

§ 15. W tym celu wszyscy Justie-Kommisarzy i Polscy Asystenci, każdego dnia sejsy Sądowej na Regencyi znajdować się i publikacyi być przytomni powinni. Ażeby zaś takowa Publikacya dla stron powszechnie dogodniejszą była, i końcem oddalenia wszelkich nieużytecznych publikacyi terminów obydwu Senaty wyroki swe gotowe do Deputacyi z porządku dziennego załatwiający odsyłać będą, a Przysięgający także Konsyliarz równie i te wyroki publikować będzie. Poczym jeden z Referendaryuszów sporządzi specyfikacyą wszystkich publikowanych wyroków, i takową pierwszemu Registratorowi do dalszej ekspedycyi odda.

§ 16. Gdyby w wszystkich zafortragowanych sprawach, Dekreta nie mogły być zaraz wygotowanemi, na ten czas Referent, tak ie ułożyć ma, aby przysłałmi dniu sejsy Sądowej do publikowania przypadły, a Konsyliarz Przysięgający w Deputacyi należący, zakonnotowawszy wyrok w xieędze dystrybucyjnej odeszłe ie do Deputacyi tegoż dnia sejsy odbywającej, które takowe wyroki wraz z innemi publikować będzie.

§ 17. Dla spraw przyspieszenia wymagających, może Konsyliarz w Deputacyi Przysięgający sejsy extraordinarynie zwołać, co gorliwości obowiązku każdej Deputacyi zupełnie iest spodziewanym. — Niezwłoczne przyspieszenia wymagające sprawy, mają iey być forttragowanemi, po czym Konsyliarz Przysięgający następującego zaraz dnia sejsy Sądowej Publikacyą sposobem powyżej opisanym odbędzie.

§ 18. Co się tycze zachodzących expens, tak na przykład wiedzonego w sposobie powyższym Procesu, iako też dla załatwienia pierwszych kosztów, musi być dany Forszus w gotowiznie, a układający łkargę powinien go wraz z łkargą złożyć, równie iak strona łkargę swą do Protokolu podająca, co w tymże samym Protokole zakonnotowanym być ma.

§ 19. W wszelkich innych sprawach nie należących do tych, które § 2. są objęte, skoro obiekt 200 Talerów przenośi, powinny być łkargi koniecznie przez przyiętych Justie-Kommisarzy podawanemi, dla zapobieżenia licznym niedokładnym i należytemu celowi nie odpowiadającym łkarg opisom, które dla stron, ile zupełnie nie użyteczne, tyle strąty czasu i pieniędzy pociągają. Justie-Kommisarze zaś przy sporządzaniu onychże, na wszelkie ordynacyi Sądowej przepisy być baczniemi, i również wszystkie Polskie dokumenta przez tłumacza przysięgłego wytlomaczone oddawać powinni.

§ 20. Przeto końcem uwiadomienia całej Publicznosci o takowym dla powszechnego dobra przedsięwzięciu łkrocenia, ile być mogło, Procesu i dla oznajmienia formalności przy terazniejszym postępowaniu w Sądownictwie zachowanych być mających, Regulament niniejszy do druku podany i przez Gazety publicznie ogłoszonym być ma. — Dan w Warszawie dnia 21. Marca 1800.

Królewska Południowo-Pruska Regencya.
(Podpisano) de Meyer.

DONIESIENIE.

Dobra Przetycz z przyległościami w Ziemi Nurkiew, tudzież dobra Rzewnie także z przyległościami w Ziemi Rożnińskiej, Dystrykcie Pułuskim, o mil 9. od Warszawy, pomiędzy Bugiem i Narwą leżące. Folwarków 6. zawierające. We wszelkie artykuły ekonomiki, oraz bory i lasy rozległe, obfitujące. Budowlą gospodarską i inwentarzem w bydłe rogatym, owcach, koniach, świniach etc. dostatecznie opatrzone. Zgoła doskonałe zagospodarowane, są do sprzedania. Zyczący więc sobie one nabyć, dla

przejrzenia szczegółów intraty, oraz zainformowania się o cenie przedaż dóbr tychże stanowiącej, raczy się udać do dóbr wyż rzeczonych Przytocy lub Rzewuia, gdzie wszystkie wymienione artykuły, naydokładniej okazane zostają.

Dobra Kruszyna z 6ciu folwarków złożone o 2. mile od Czystoehowy na granicy Szląskiej leżące; obfitujące we wszystkie ekonomiki artykuły, oraz w znaczne bory i lasy; mające młynów kilka i tartak na rzece Warcie. Polną mającą inwentarze znaczne, budowle gospodarskie w naysłabszym stanie, oraz pałac murywany i ogród z piękną oranżeryą. Mające około 10000. kosy zafiewu i bardzo znaczną ofiadłość. Są do sprzedania lub zamienienia na dobra pod Lwowem. Zyczący sobie kupna takowych, raczy się zgłosić po inwentarz i cenę w Warszawie na Nowolipki w domu JW. Sołtyka, albo też do Kruszyny dóbr wyżey wspomnianych.

W Księgarni JP. Kocha pod Nrem 19 na ulicy Sto-Jańskiej dostać można Losow, na Berlińską klasyczną Loteryę nowych, która będzie ciągniona dnia 30 Czerwca roku bieżącego. Cała kosztuje na klasję pierwszą 2 Talary w złocie, puł, i Talara, ćwierć, puł Talara.

Chociażby też i wolno było, ażeby te same Wodki, które ma Fabryka starczy, na różnych obcych miejscach przepalano, wszelakoż to tylko iedynie na oszukaństwo zamierzono, które flusznie podług Prawa Kraiowego likowane być powinno, kiedy się lichsze wódki pod Imieniem Izaaka Wedlinga Wdowy, i Zięcia Dorik Kekkra i pod znakiem Łosofia jako prawdziwy Produkt Fabryki moiej przedaje, i do tego pieczęci dosyć flusownie do moiej wyrżnięto, i kartelusów które się na flaszach przylepiają, iakoby na dowód prawdziwych wodek z moiej fabrycy przepalanych zażywa. — Cześnikroć zdarzało mi się odbierać prożne flaszki temież zfałszowanemi kartelusami i pieczęciami znaczone, których moia fabryka używa także odestało mi wódki na powrót które również temi zfałszowanemi kartelusami i pieczęciami znaczone były, a które przez niewierne flugi na tym miejscu gdzie się oneż fałszować zwykły, ikupione, a będąc wżwyz wyrażonemi znakami naznaczone udaia iakoby rzeczywiście z moiej fabryki były. — Aże ieszcze dotąd niemożna było tegoż wynalazcę d.ścięgnąć ani też temuż wymyślnemu oszukaństwu które rząd dla Obywatela wynika zapobieżć, zatem przymuszonym tektem, toż oszukaństwo publicznie oznaczyć i o onymże każdym tak w odległości iako też i pobliskości mieszkającego Obywatela o wynikającym ztąd uszczerbku przeltrzedć, a tym samym flawę którą się od postrza ita lar fabryka moia zaszczycała przywrócić i przy onymże utrzymać. Dla czego zaręczam każdemu, iż ia nigdzie wodek moich na Speculacyą lub też do Depozytu złożonych, do obcych Miałt niezasylam, lecz tylko, każdy kto sobie z mych prawdziwych i niefałszowanych wodek zapisać życzy, oneż tylko z moiej fabryki pod imieniem — Izaaka Wedlinga Wdowy i Zięcia Dorik Kekkra lub też do mnie się na podpisie wyrażonego iako niniejszego Poszessora wyrażoney fabryki w Domu pod Łosofiem adreślować i oneż rzetelnie otrzymać może. — Nakoniec iako przeto i znak którym się fabryka moia pisze zdawności Rekomendacyą i zaszczytem dla oneyż było, i dotąd o właściwey iey wartości tu przepalanych wodek każdemu zaręczyć mogło: tak też powinności i obowiązkiem to moim na przyszłość być ma, oneż przy przynależytey wartości utrzymywać, ile że żadnego kosztu oszczędzać nie będę na skupowanie nayprzedniejszych ingrediencyi, których do przepalania onychże fabryka moia wyciąga. Dan w Gdańsku dnia 8go Kwietnia 1800.

Karol Gottfr Kenrichsderff Kupiec i Obywatel Gdański.

PUBLICANDUM.

Es ist seit kurzem an einigen Orten ein Materiale in den Handel gekommen, welches den Nahmer Silvester führt, mit der echten Cochenille im Aeusfern hat, und zu ihrer verfälschung gebraucht werden kann, ausser dem aber nach der Untersuchung der technischen Deputation des Manufactur Collegii als Farbe Materiale von keinem Gebrauch ist. Da nun der Eigenthümer dieses eingeführten Materials über dessen unschädlichen Gebrauch ebenfalls keine befriedigende Auskunft hat geben koennen, so ist diese Silvester Erde, die sich von der echten Cochenille blos dadurch unterscheidet, dass sie 1.) aus kleinen theils unregelmässigen, theils wie ein doppelter Kegel geformten Brocken von der Grösse eines Weizen Kornes besteht 2.) ausserlich und innerlich eine schmuzzige rothe Farbe hat 3.) ohne Geschmack ist, und den Speichel meist ungefarbt laest. 4.) Auf glühende Kohlen gestreut einen schwachen

Geruch wie verbrannte Staerke verbreitet, und nach dem Ausbrennen eine weisse Erde zurück laest, in saemmtlichen Koenigl. Preussischen Staaten, um die Fabricanten vor diesen Betrug und Verfälschung der Cochenille durch diesen Zusatz zu sichern, ein zu führen verboten, bei Strase der Confiscation der eingebrachten Quantitet und einer Geld buße von 100 Rthal: für jeden Contraventions fall. Dem Publicum wird dis daher bekant gemacht. — Warschau den 30. April 1800.

Königliche Süd-Preussischen Krieger und Domainen Cammer.

Ziawił się od niedawnego czasu w handlu w kilku miejscach materyał, pod nazwiskiem Sylwester, zwierzchu do prawdziwey koszenili bardzo podobney i do fałszowania oney używanym być mogący, oprócz tego zaś, podług uznania Deputacyi Technicznej Towarzystwa manufaktur iako farba, cale nie zdalny. A że właściciel takowego wprowadzonego materyału względem nieszkodliwości używania onego żadney zaspokajający informacyi dać nie mógł; przeto wprowadzenie tey ziemi Sylwester zwaney od prawdziwey koszenili iedynie tym się różniący. — 1. Ze się składa z okruszkow drobnych wielkości ziarna pszenicznego częścią nie regularną częścią zaś do kregła podwoynego podobną formę mających. — 2. Ze iest zwierzchu i we szrooku brudno-czerwonego koloru. 3. Ze żadnego smaku nie ma i ślę nie farbuie. — 4. Ze gdy się na rozpalone węgle fypie, flaby zapach iakoby krochmalu spalonego wydaje, a po spaleniu ziemia biała się pozostaje. — W Kraisch ogulnie wszystkich Krolewsko-Pruskich, dla zachowania Fabrykantow od takowego oszukaństwa i fałszowania Koszenili i przez dodek materyału tego pod karą konfiskacyi wprowadzoney Jlości i zapłacenia 100 talarow za każdą kontrawencyą zakazuje się. Co się Publiczności do wiadomości podaie. W Warszawie dnia 30. Kwietnia 1800.

Kamera J. K. Mei Prufs Połud: Woiennieko-Ekonomiczna.

T A B E L L A

Generalna cena zboż w znaczniejszych Miałstach Departamentu Warszawskiego Kameralnego z miesiąca Kwietnia 1800 roku.

Inspekeya Konsyliarza Poborowego.	Na miarę Berlińską.				
	Pszenicy.	Zyta.	Jęczmień.	owsa.	Grochn.
	Win. spel. R. gr.	Win. spel. R. gr.	Win. spel. R. gr.	Win. spel. R. gr.	Win. spel. R. gr.
Nazwiska Miałt.					
Inspekeya Łęczycka.					
1. Piątek	54 12	33 8	22 10	17	40
2. Kłodawa	76	44	28	20	44
3. Kutno	71	42	27	19 12	42
4. Łęczyca	48 19	29 20	15 20	13 14	41 18
Inspekeya Łowicka.					
1. Inowłódz	—	—	—	—	—
2. Rawa	50	30	18	11	24
3. Łowicz	50	32	18	12	16
4. Skierniewice	—	—	—	—	—
Inspekeya Warszawska.					
1. Biała	46	31	19	12	24
2. Błonie	64	36	21	17	28
3. Czerk	54	29	20	12	26
4. Gora	54	28	20	12	—
5. Goszczyn	62	30	18	13	32
6. Grodzisk	44	28	18	12	24
7. Groiec	60	32	22	16	44
8. Row	50	36	22	16	36
9. Mogielnica	60	28	18	12	32
10. Mszczow	45	31	18	12	30
11. Nadarzyn	42	30	30	15	—
12. Nowemiasło	40	10	16	16	26
13. Nowydwor	40	32	29	20	28
14. Piaseczno	73	37	25	16	54
15. Przybyszew	48	28	20	12	32
16. Sochaczew	48	36	18	12	28
17. Tarczyn	52	32	20	12	40
18. Warka	37	24	15	10	36
Miałto Warszawa z Przedmieściami, Praga i Skaryszewem	57 16	30 21	20 17	13 17	37